

Spicilegium medicum inaugurale, de morbillis : quam annuente summo numine : ex auctoritate reverendi admodum viri, D. Gulielmi Robertson, S.S.T.P. Academiae Edinburgenae Praefecti : nec non amplissimi senatus academicici consensu, et nobilissimae facultatis medicae decreto : pro gradu doctoratus, summisque in medicina honoribus ac privilegiis rite et legitime consequendis, eruditorum examini subjicit / Jacobus Watson Roberts, Ex INsula Antigua, Societ. Reg. Medic. Edin. Soc. nec non Natur. Studios. Ibidem Sod. Extraor.

Contributors

Roberts, James Watson.
University of Glasgow. Library

Publication/Creation

Edinburgh, 1786.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dyhkqmc5>

Provider

University of Glasgow

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The University of Glasgow Library. The original may be consulted at The University of Glasgow Library. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

S P I C I L E G I U M M E D I C U M
I N A U G U R A L E,
D E
M O R B I L L I S.

Q U O D ,
A N N U E N T E S U M M O N U M I N E ,
E x A u c t o r i t a t e R e v e r e n d i a d m o d u m V i r i ,
D . G U L I E L M I R O B E R T S O N , S . S . T . P .

A C A D E M I Æ E D I N B U R G E N Æ P rae fecti ;

N E C N O N

A m p l i s s i m i S E N A T U S A C A D E M I C I c o n s e n s u ,
E t n o b i l i s s i m a e F A C U L T A T I S M E D I C Æ d e c r e t o ;
P R O G R A D U D O C T O R I S ,
S U M M I S Q U E I N M E D I C I N A H O N O R I B U S A C P R I V I L E G I I S
R I T E E T L E G I T I M E C O N S E Q U E N D I S ;

E r u d i t o r u m e x a m i n i s u b j i c i t

J A C O B U S W A T S O N R O B E R T S ,
E X I N S U L A A N T I G U A ,
S O C I E T . R E G . M E D I C . E D I N . S O C .

N E C N O N

N A T U R . S T U D I O S . I B I D E M S O D . E X T R A O R .

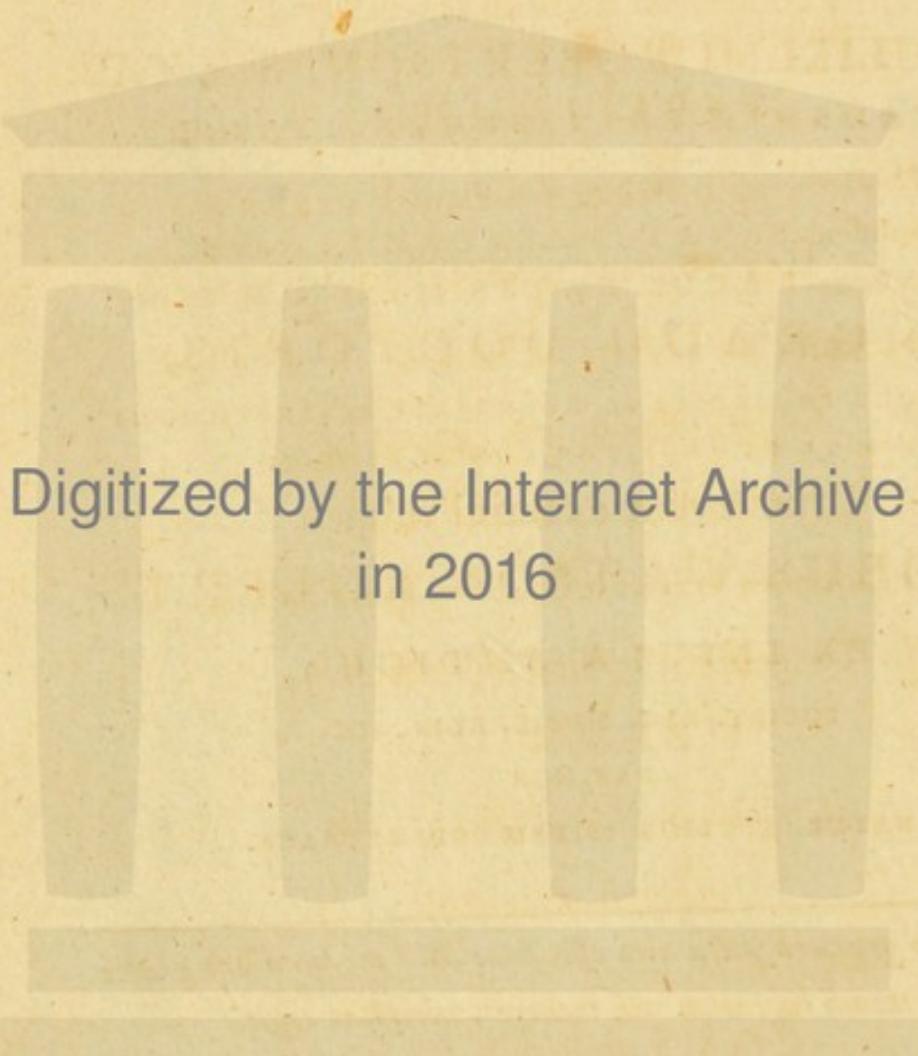
*His ego gratiiora dictu alia esse scio: Sed me vera pro gratis
loqui, et si meum ingenium non moneret, necessitas cogit.*

T I T . L I V .

Pridie Iduum Septembris, H . L . Q . S .

E D I N B U R G I :
Apud B A L F O U R e t S M E L L I E ,
A c a d e m i a e T y p o g r a p h o s .

M . D C C , LXXXVI .

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b24928653>

Viro amplissimo honoratissimo,

G U L I E L M O Y O U N G ,

B A R O N E T T O ,

Literarum omnium humaniorum ,

Scientiarum, artiumque civilium ,

P E R I T I S S I M O ;

D o c t o r u m , d o c t r i n a e q u e u t i l i s P A T R O N O

H u m a n i s s i m o , g e n e r o s i s s i m o :

B e n i g n i t a t e , h u m a n i t a t e , u r b a n i t a t e , o m n i b u s q u e

I n g e n i i m o r u m q u e e l e g a n t i i s ,

O R N A T I S S I M O ;

Q u i m u n e r a a m p l i s s i m a , f i b i p u b l i c e d e l a t a ,

D i l i g e n t e r , f i d e l i t e r , p r u d e n t e r ,

O B E U N D O ,

C i v i b u s q u i b u s p r a e f e c t u s e s t

U t i l i t a t e m m a x i m a m

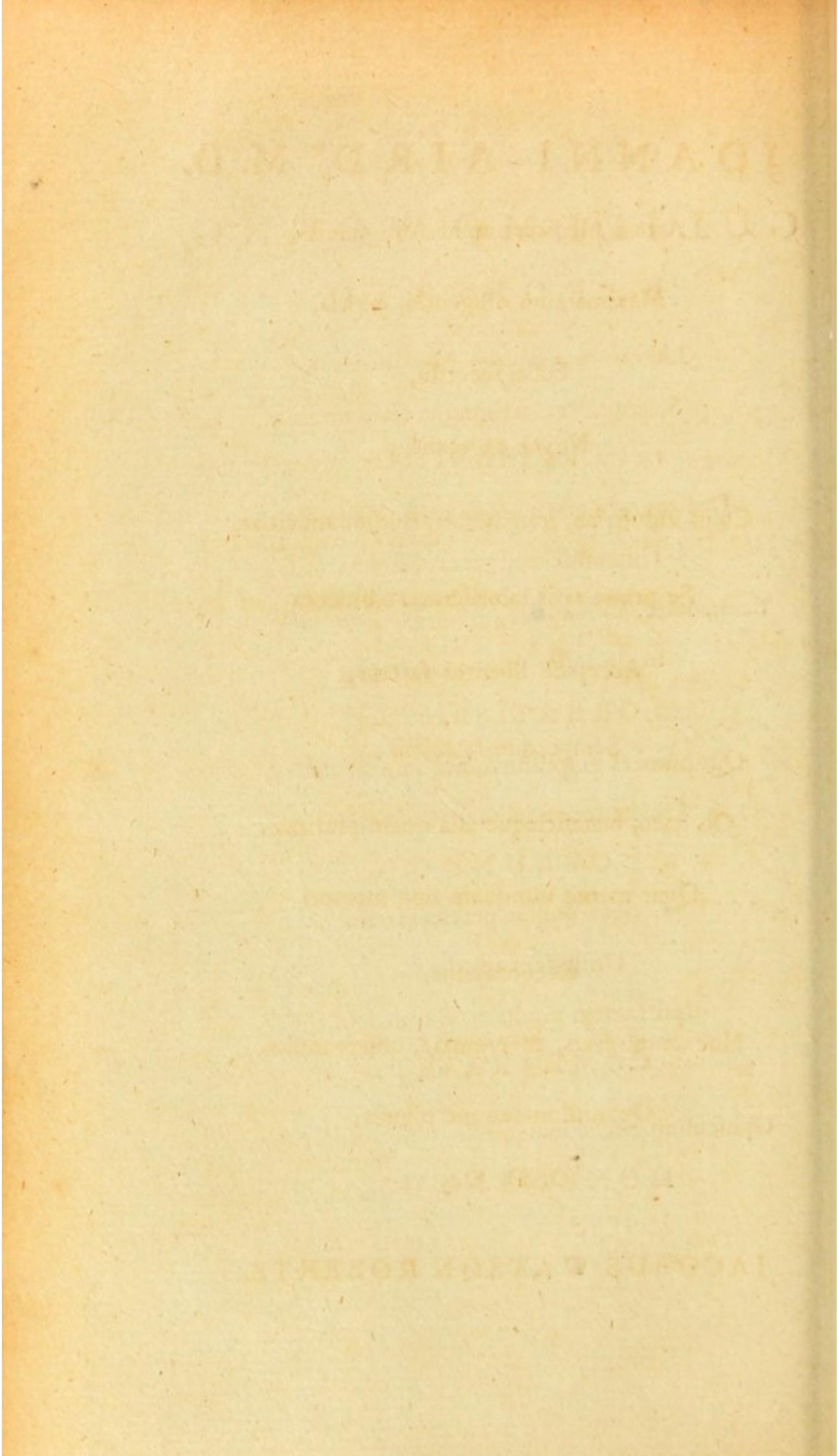
I p s i f a m a m m e r i t a m , d i u t u r n a m ,

C O M P A R A V I T ;

O p u s c u l u m h o c c e i n a u g u r a l e , o b s e r v a n t i a e f u a e

M O N U M E N T U M ,

D . D . C Q .

JOANNI AIRD, M. D.

Artem Medicam apud Antiguenses,

Maxima cum diligentia, peritia,

Felici successu,

Nuper exercenti :

Cujus industriae, humanitati, studio, amicitiae,

Se prima artis salutiferae rudimenta

Accepisse libenter fatetur,

Semperque fatebitur ;

Ob haec, beneficiaque alia quam plurima,

Quae mente nunquam non memori

Recordabitur,

Hoc animi grati, reverentiae, observantiae,

Quantulumcunque pignus,

D. D. C. Q.

JACOBUS WATSON ROBERTS.

*Imprimisque hominis est propria veri inquisitio
atque investigatio.* CICERO, De Officiis.

SPICILEGIUM MEDICUM

INAUGURALE,

DE

MORBILLIS*.

SCRYPTORES qui systematis de arte Medico componendis operam dederunt, dum morborum discrimina maxime obvia anxie student retinere; eos in statu illo, quo attendenti saepissime occurrunt, plerumque descripserunt. Usu tamen quotidiano, et e scriptorum doctissimorum qui de morbis quibusdam particularibus aliquid nobis tradiderunt, observationibus, abunde constat, discrimina quaedam insignia, et sa-

A

ne

* *Rubeola*, Sauvages, G. 94. Cullen, G. 28. Gallice,
La Rougeole. Anglice, *the Measles*.

ne applicatu difficillima, eidem morbi generi sae-
penumero adefse.

Hoc in morbo illo, quem mihi in praesentia tractandum selegi, maxime manifestum videre est. Cum igitur juxta formam maxime usitatam et familiarem exhibuero, deinde varietates illas notare aggrediar, quas, aut auctores illi tradiderint, aut experientia propria mihi suggererit. Cum in hujusmodi disquisitionibus, in more sit positum, ut quis signorum quorundam maxime insignium rationem reddere aggrediatur, quae in morbis solent occurrere, hac in parte opinionibus meis eo liberius indulgere ausus sum, quas quidem, alioquin premere fortasse et modestiae et prudentiae magis fuisset consentaneum. “ Itaque rei veritate magis, quam “ auctoritate, causa illa defensa est *.”

HISTORIA MORBI.

Jam primum omnium fatis constat, morbum de quo agitur, priscis Graecis Latinisque medicis in

* Cicero de Amicitia.

incognitum esse, et ab Afris in Europam simul cum variolis delatum, ubi primo se in conspectum dedisse in saeculo sexto, ut plurimorum fert sententia *.

Saepenumero observatum est, morbum hunc ce mense Januario vulgatiorem fieri, Julio autem plerumque mitescere, aut prorsus evanescere: Veruntamen et caeteris anni tempestatibus frequenter ingruere. Infantes et teneram aetatem plerumque invadit; nemo tamen ei non obnoxius est, nisi vim ejus antea expertus fit. Duae morbillorum distinctae sunt species, quarum altera vulgaris, altera maligna ab auctori- bus describitur; de utraque separatim, quantum quidem possumus, nobis agendum proponimus.

Morbilli Vulgares.

Symptomata.—Morbus hicce frigido corporis statu adventum suum indicat, quem horrores comitantur, quibusque ardores succedunt immodi; horum per primum diem vicissitudines continuae

* Videas Mead de Variol. et Morbill. nec non cl. Vo- gel p[re]elect. p. 96. ubi videre est nomina auctorum clariss. qui hac de re scripserunt.

continuae sunt. Die secundo, febris plerumque ingravescit, quam consueta, sitis, anorexiae, anxietatis, et languoris comitantur indicia, cum vomitu, praesertim in infantibus. Ægrotus saepius sternutat, tussi rauca atque sicca laborat, quibus respirandi difficultas fere semper adjungitur. Lingua albescit, neque arida est; simulque palpebrae aliquantulum tument, oculi inflammantur, effunduntque lachrymas.

Indicia illa usque ad diem quartum aut quintum gravitate augescunt; tum demum maculae rubicundae, non absimiles pulicum morsibus, primum in fronte, deinde paulatim in caeteris faciei partibus, apparent, quae sensim, cum numero, tum etiam magnitudine auctae, inter se confluent, maculasque rubentes ampliores, figurisque diversas, efficiunt. A facie, ubi plerumque se primum ostendunt, hae maculae ad pectus descendunt, deinde ad alias corporis partes transferuntur; truncum tamen atque artus inficiunt rubore tantum: Supra cutem summam se minime protrudunt *. Eruptione facta, signa jam dicta neutquam remittuntur, vomitu unico excepto, qui nunc demum prorsus cessat; tussis tamen

* Sydenham de Morbillis anni 1670.

tamen febrisque magis ingravescunt ; neque interim respirandi difficultas levatur, oculorum infirmitas defluxusque inde oriundus, somnolentia assidua, cibique fastidium, adhuc aegrotum vehementius afficiunt. Diem circiter sextum, erupcio incipit arescere, cuticulae desquamatio jam inchoatur, quae die octavo aut nono finitur. Jam facies, et aliquando totum corpus, quasi furfure conspersum appareat. Ita morbus, quasi exacto curriculo, remittitur; tussis tamen et respirandi difficultas haud raro manent, et interdum admodum molestae evadunt. Interdum indicia a regula longius abscedunt. Maculae ante diem sextum non apparent; in quibusdam, decimum quartum exspectant *. Et, pro eis quae in facie se ostendant, in truncō, aut aliis corporis partibus erumpunt, faciemque pene intentatam relinquunt †. In quibusdam, hae maculae aequē supra cutem eminent ac variolae solent die secundo; cutis prurigine vehementiore afficitur ‡. Quinetiam diarrhoea gravis admodum morbo haud raro adjungitur: Huc accedunt, in aliis, angina, peripneumonia, epistaxis, haemorrhagia

* Edinburgh Medical Essays, Vol. v. A. ii.

† Sydenham de Morbillis anni 1674.

‡ Edin. Med. Essays.

morrhagia uterina *, apoplexia †. Haec tenus de morbillis vulgaribus.

Morbilli Maligni.

Plurimum debent artis medicae cultores illi doctissimo Watson, in omne auctori nobili aevum, qui hanc morbi speciem diligentissime et studiofissime illustravit, vel potius depinxit.

Symptomata.—Oculi, inquit, inflammati, tussis debilitas totum corpus pervadens, morbi jam ingruentis prima erant indicia. Haec plerumque excepit quietis impatientia. Die proximo, febris, ut plurimum, aciem exarsit, cui accessit capitis dolor, gravedine conjunctus, quo quidem tempore morbilli obrumpebant; adeo ut die secundo in plerisque partibus corporis se ostendunt. Tussis, et oculorum inflammatio, magis magisque auctae sunt. Jam aegrotus ardore, languore, et quietis impatientia, gravius premebatur: Respirandi difficultas maxima aderat, sputusque aegre excrenebatur: Cutis fere arida erat, fauces rubore purpureo suffectae, lingua-
que

* Hoffman.

† Morton.

que sordibus obducta. Sitis vehementius ardebat, pulsus praeceps, neque tamen plene inflatus ferebatur; aegrotusque imbecillitate maxima laborat. Eruptio, ardor, et inflammationis indicia, magis minusve, pro morbi acerbitate, usque ad diem quartum quintumve permanebant, deinde abierunt. In nonnullis, dies aliquot postea remanserunt; sed in plerisque, eruptio quarto die cessavit. Hoc, meo quidem judicio, primus morbi gradus est habendus. Secundus seu ultimus morbillorum gradus, ardore febrili jam cessante, initium sortitur, eruptione non amplius apparente. Oculi, antea humidi, jam gravius dolebant, dolorque in quibusdam diutius permanebat. Tussis, oppressio, respirandi difficultas, non modo non remittebantur, verum etiam, eruptione jam exacta, nonnunquam gravius exardebant; quibus accefferunt quietis impatientia, pectorisque oppressio. Sitis jam lenita est. Pulsus adhuc praeceps erat, sed parvus, isque magna ex parte impar. Debilitas, in pluribus, summa erat; praefertim, si jam aegrotus dejectionibus crebrioribus vexaretur; jam etiam carne quasi exsecta, macie suprema erant confecti: Inde, morte appropinquante, si delirio laboratum fit *.

His

* Lond. Med. Observ. and Inquir. vol. iv. art. xi.

His adjungam observationes aliquot, de eadem morbillorum specie, quae quidem in insula Antigua, anno 1782, admodum vulgata erat. Cum mihi complures videre contigit, qui morbo illo, in omnibus ejus formis, laborarent. Signa morbi per aliquot hebdomadas adeo mitia erant, ut arte medica plerique nihil opus esse existimarent. In adultis et infantibus par lenitas. Ad postremum tamen modo longe diverso coepit invalescere. Cum initio morbi nihil curae habitum esset, jam vehementissime gravissimeque exarsit, neque malignitas ejus *sporadica*, quod dicunt, extitit, omnis aetas, omnis corporis habitus corripiebatur.

Ægrotus, primo die, indicia pleraque usitata prae se ferebat; secundo, pulsus erat rapidior simulque plenior; ingens laffitudo corpus pervafit: Inflammatio quaedam circa tonsillas vifa est; respiratio prorsus difficilis erat. Apud alios, eruptio jam apparebat; apud alios autem, die tertio, maculae perpaucæ erant, neque supra cutem eminebant. Die denique quarto, signa inflammatoria subsidebant; pulsus erat perdebilis, eruptio, *nulla desquamatione adjecta*, evanuit. Jam tum, viribus aegro multum deficientibus, tormenta, tenesmus, dejectionesque cruentæ, superveniebant.

veniebant. Ægrotus torpore sopitus jacebat, nisi quoties teneamus, &c. eum ad se movendum impellerent. Signa illa usque ad diem sextum, septimum, octavum durabant. Jam corporis extremis frigus obrepebat, morsque aegrotantem opprimebat. In quibusdam, morbus quasi de hoc cursu deflexit. Eruptio ferius facta est, citiusque decessit; pro desquamationis ratione terminus lenior graviorve extitit. Pulsus depresio et dysenteria raro aberant. In senioribus, junioribusque valetudine minus prospera utentibus, debilitas, morbo incipiente, maxima erat; et, pro viribus aegroti, signa inflammatoria, aut intendebantur, aut remittebantur. Notatu dignum est, fere in omnibus hoc morbo laborantibus, post eruptionem finitam, quam citissime pulsus viresque ad dilabendum propendent. Ægrotus, qui tum morbo inflammatorio videbatur premi, sub medici redditum, paucis horis exactis, nunc apparebat prorsus mutari. Eruptio evanuerat, pulsus parvus et debilis, lineamenta faciei collapsa, et dysentericae dejectiones, cum aliis symptomatis exitiosis, fuerant continuo.

Morbi Reliquiae.

Non raro, cum signa inflammatoria violentiora essent, peripneumonia inducta est, quae in phthisin pulmonalem exiit *. Morton et alii observaverunt, ascitem, anasarcam, affectusque scrophulosos, hoc ex morbo saepenumero oriri †. Huxham, mense Januario anni 1733, morbillos supervenisse monet, qui plures infantes interfecerunt, declinante nempe, ut ait, morbo, quasi peripneumonia suffocatos ‡. “ Plus semel,
 “ hoc mense, notavi faucium et oris gangrae-
 “ nam, maxillae porro et vomeris ossis cariem,
 “ unde mortem miserrimam, post morbillos, sci-
 “ licet ||.” In dissertatione apud Baldingeri o-
 puscula, auctor observat, “ Morbus, dum supera-
 “ tus videbatur, nec diaeta exacta observabatur,
 “ obstructis inde visceribus abdominalibus, to-
 “ tum corpus reddebatum tumidum, aquosis hu-
 “ moribus undique ebrium; unde cuncta infec-
 “ quebantur symptomata, quae tales obstructio-
 “ nes

* Hoffman, Med. Rat. Syst. tom. iv. cap. 8.

† Morton de Febris Inflam. pag. 21.

‡ Constitut. aër, pag. 79.

|| Ibid. pag. 137. mens. Jul. 1745.

“ nes solent comitari, ut novus ille hostis fuit
 “ debellandus. Aliquando observatum fuit,
 “ abscessus, in variis corporis locis, efformari;
 “ qui praeprimis internos petebant aurium re-
 “ cessus, ruptique exedebant tympanum, ut et
 “ ossicula sua cohaesione solverentur excide-
 “ rentque, unde immedicabilis furditas orieba-
 “ tur *.” Hoffmannus casum virginis cujus-
 dam meminit (in qua signa inflammatoria mane-
 bant) quae eruptiones miliares e morbo habe-
 bat, aspectus diminutione affligebatur, quae, ad
 postremum, in veram guttam serenam evasit †.
 Ophthalmia haud raro morbum excipit.

Quaedam e cadaverum inspectione oriunda.

Hac in parte, mihi solummodo proposui sig-
 norum illorum rationem reddendam, quae uti-
 que in iis apparuerint, quibus morbilli maligni-
 ores funesti extiterunt. Nemo auctorum, qui
 hac in palaestra ingenium exercuerint, hocce
 argumentum aequa fuse dilucideque tractavit ac
 medicus

* Vol. 4. Diff. Hist. Feb. Malig. Morbil. anno 1766
 et 1767, in Inferior. Alsatia epidem.

† Med. Rat. Syst. tom. iv. cap. 8.

medicus ille celeberrimus Watson, cuius supra mentionem fecimus, cujusque vestigiis, quantum ejus fieri potest, insistere in animo est. Quibusdam, quibus aegra respiratio, post eruptionem et ardorem febrilem, mortem peperit, sistema bronchiale muco minime obductum reperiebatur; verum pulmonum substantia tenera erat, vasaque sanguifera non mediocriter vitiata et obstructa. Puellae, quae die decimo-nono respirandi difficultate et debilitate summa fuerat extincta, inter pulmones pleuramque plurimae firmaeque cohaesiones inventae sunt; pulmones sanguine distenti sunt, et sinister inciperat computescere. Pars etiam intestini jejunii magnopere inflammata est. Alius, tribus hebdomadis exactis, diem obiit; toto illo tempore respiratio admodum difficilis erat; per aliquot dies diarrhoea colliquativa laboraverat; tumque non visus est pejus se habere, quam per aliquot dies antea, morte repentina obiit. Dolore quam maxime acuto, sub scapula sinistra, fuerat affactus. Thorace patefacto, vasa sanguinem per pulmones vehentia, aliquanto ampliora videbantur, sphacelusque insigniter latus sinistrum pulmonem occupaverat. Hic, vasa sanguifera corrodendo, haemorrhagiam effecerat, quae laevam

pectoris

pectoris cavitatem pene impleverat. Pars pulmonum putrefacta magnam vim *saniei* putridae, subnigrae, et admodum foetidae, continebat.

Porro, medicus idem peritissimus observavit, collectiones materiae purulentaे nusquam inventum esse; e contrario, omnia morbi signa, hoc in modo detegenda, *sphacelum* indicasse *.

Observat Hoffmannus, “ In nonnullis, prae fertim plebeiis, febris succressit lenta, cum atrophia et abdominis tumore funesta, ubi, post mortem, ut plurimum, glandulae meseraicae magnae et pulmones labentibus vomicis obsessi deprehenduntur †.”

D I A G N O S I S.

1mo, Differunt morbilli ab scarlatina, per intervalla angulosa, quibus in pectore potissimum separantur corymbi papularum morbillorum; cum in scarlatina est uniformis veluti rubedo, quasi vino rubro perfusa foret cutis. *2do*, Ab incipiente variola discrepant: Variolae enim nascentes

* Med. Observ. and Inquir. vol. iv. p. 144.

† Loco citato.

centes maculas exiguae, sed rotundas, referunt. Speciatim, sternutatio, epiphora, tussis sicca, rauca, quae morbillos semper comitantur, eos ab aliis exanthematis fatis discriminant. Morbillos malignos a benignis, morbo incipiente, haud facile distinctu, nisi ingens adfit debilitas; sed, in proiectiore, symptomatum non vulgari-um cohors diagnosin primae aciei plane mon-strar.

CAUSÆ MORBI ET EARUNDEM RATIO.

Et auctorum scriptis, et usu quotidiano, ad-
ducti, *causam* hujuscemodi *remotiorum*, seu *excitantem*,
contagioni sui generis tribuamus, necesse est.
Hoc tamen a celeberrimo illo medico De Haen
in dubium est vocatum: Quippe opinatur, mor-
bum illum de eadem causa cum variolis pende-
re. Causam illam investigare necesse non habui;
itaque lectorem ad ipsius argumenta referre de-
crevi *.

His ita praemissis, pergemus deinde ad considerandum qua ratione in corpus introducatur, quoque

* Ration. Medendi, partis ii. cap. 6. pag. 115.

quoque pacto corpus ab eo afficiatur: De ejus introductione tres sunt opiniones auctorum, scil. *1mo*, Per *cutis meatus*, sive *poros*. *2do*, Per *canalem alimentarium*. *3tio*, Per *respirationem*, sive *pulmones*. Has singulatim perpendam: *1mo*, Per *cutis meatus*, sive *poros*. Lymphatica in summa cute vasa, liquida rarissima, maximeque subtilia, absorbere minime inficiandum est; hanc tamen contagionem per vasa illa introduci, nullum argumentum quidem validum adduci posse arbitramur. Asseverant hujuscce opinionis fautores, materiam e variolarum pustulis sumptam, et cuilibet superficie corporis parti admotam, morbum communicare posse; illinc colligere volunt, contagionem per cutis poros corpus ingressam; et eodem modo (propter analogiam, quam hos duos inter esse morbos, medici existimant) introitum morbillosae contagionis explicandum esse. Sed, ni me fallet, alteram rationem res sibi vendicat. Cum enim corporis hujuscce (contagionis scil.) indoles fit, ut se aëre circumfuso commisceat, liquidumque illud pulmonibus nunquam non applicetur, verosimilius videtur, organum illud delicatissimum, contagionis in corpus introducendae medium esse. Praeterea, observaverunt medici perspicacissimi Baro

Dimsdale,

Dimsdale, et Kirkpatrick, a plurimis experimentis institutis, variolarum contagionem inoculando, non nisi materia sub cuticula deposita posse communicari, et inde inflammationem semper cieri localem.

2do, Per canalem alimentarium. Opinionis hujusce fautoribus nuperrime se adjunxit vir artis medicae peritissimus Gardiner. Auctor ille doctissimus, plurima et sene speciosa, in medium adduxit, quibus aggreditur probare, materiam morbificam per hunc ductum, neque alia, se insinuare. Materiam e qua contagio gignitur saliva commisceri credit, atque inde in ventriculum et intestina recipi, ubi fermentationem vi sua excitat alitque in gastricis, aliisque humoribus; virulentiaeque, quam hic sibi comparat, variolarum acerbitatem attribuit *. Argumentum omnium validissimum, quod medicus ille, ad sententiam suam stabiliendam, in medium protulit, inde ductum est, quod febris, contagione adductae, impetus, emiticis retunditur, aut omnino refringitur: Id autem fieri putat, fordes putridas e *primis viis* amovendo. Hoc, ego arbitror, alio modo posse explicari; quippe emetica,

* Observ. on the Animal Oeconomy, pag. 196.

tica, corpus concutiendo, mucus copiose fecer-
nitur, miscendoque, multum sordis mucosae e
glandulis bronchialibus, noxiique humoris e
pulmonibus possunt expellere, adeoque conta-
gionis seminia extinguere. Haec tamen, aequa
ac supera, sola conjectura nititur. Probare qui-
dem, nullo negotio, possumus, materiam unde
contagio gignitur, ventriculo aliquando injec-
tam esse, neque contagionem corpori fuisse com-
municatam.

Puer quidam, squamas in patina objectas,
quae a forore variolis confluentibus laborante
fuerant defrictae, avide deglutiverat, cum mor-
bo nunquam tactus fuisset; opinio erat eum sta-
tim affectum iri; nihilominus, praeter omnium
opinionem, intactus evasit *. Porro, experi-
mentis illustrissimi Spallanzani satis constat, fa-
livam simulque fluida gastrica antisepticorum
munere fungi; quod positionem de qua supra
diximus prorsus diluere videtur. Quantam
qualemve vim contagio ad eorum naturam im-
mutandam habeat, haud in promptu est expli-
care.

* Cl. Cullen Praelect. nec non cel. J. Hunter.

3tio, Per Respirationem. Vir ille ingeniosus, de quo supra dictum est, dum opinionem secundam confirmare studet, ita huic objecit, materiam contagiosam simul cum aëre inflato, tracheam ramulosque ejus ingredi posse, concedit; quae tamen exspiratione confessim emittitur: Verum perpetuam humoris emissionem ab internis bronchiarum vesiculis, simul cum aëre qui respireatur, infectionem per pulmones immitti non posse, liquido probare contendit. Quinetiam aliud adjecit, quod opinioni illi fidem videtur abrogare: Nempe insignis membranae pulmonum internae irritabilitas, qua nihil acrius sibi applicari patitur, quin signa manifestissima exhibet functiones suas, aliqua ex parte turbari *. Nihilominus, haec sententia, ex iis quae hactenus adducta sunt, rationi magis consentaneam se habere videtur, quam duae priores, et mihi ridet praeter omnes.

Si jam roget aliquis, quamobrem infitionem, ut morbi introducendi modum, non meminerim, ratio ex sequentibus, ni fallor, patebit. Doctor Home (qui primo morbillorum infitionem tentavit) existimans symptomata morbi

pessima

* Observations on Animal Oeconomy, loco citato.

pessima (catarrhalia, scil.) e contagione, vim suam in pulmones, cum aëre recepta, faciente, originem ducere, et si per infisionem in corpus introducetur, haec (sicuti in variolis inferendis) vitari posse, experimenta instituit *. Sed, ex his et aliis, non satis liquet exoptandum successum consequi. Rationem reddere forsan est in manu. Indoles quarundam contagionum esse videtur, uti suae actiones ad singulares corporis partes ut plurimum dirigerentur, et sine quo morbum adesse rite inferre nequitur; hujuscemodi sunt cynanche maligna, dysenteria, et virus canis rabidi, cum aliis, et apud quem ordinem meo judicio morbilli locum tenent. Patet igitur, plus minusve morbi effectus in pulmones edendi sunt. Sed, ratione amota, restet res in futurum experientia elucenda. Et haec de morbillorum infisione sufficient.

Pathologorum sententiae, de modo quo hicce morbus gignitur, in duas classes dividi possunt. Alii enim credunt particulas contagiosas in massam sanguinis recipi, ubi *fermentationem*, quam dicunt, excitant, fluidaque naturae propriae affimulant: Alii autem putant earum actionem

solida

* Home's Medical Facts and Exper. p. 3. sect. 4.

solido vivo solummodo detineri *. Opinio posterior e recentiorum de principio vitali dogmate orta est, aequa pathologia humorali, quae jam obsolevit : Prior multo verisimilior videtur ; quippe quae phaenomena facile et dilucide explicat †. Sed leges suas caliginosa nocte premit natura.

Igitur sententia nostra breviter ita se habet. Materia contagiosa, postquam, uti stimulus, partem invaserit, fluida serosa sibi vicina, in natum suam convertit : Deinde a lymphaticis accepta, et in sanguinem invecta, param mutationem ibi generat. Sanguis in ejus per corpus itinere acrimonia sua arteriarum actionem ciet ; unde exoritur febris. Materia morbifica e vasorum ramulis exhalentibus effusa, cutem irritat, ibique maculas illas rubicundas, quas observare est, edit : Quamobrem sibi formam quasi propriam, et ab omnibus aliis diversam, hae vendicant maculae, haud facile applicatu. Sternutatio, epiphora, tussis sicca, rauca, inde ortum suum ducere videntur, quod acrior materia membranam

* Praelect. cl. J. Hunter.

† " Si rationes sequi velit, omnium posse videri non improbabiles." Cels. Praefat.

membranam Schneiderianam, tum etiam glandulas lachrymales, faucesque, contactu suo irritent. Alia symptomata (sicut angina, peripneumonia, &c.) quae nonnunquam se ostendunt, ad diathesin phlogisticae, quae morbillis mitioribus plus minusve semper adest, attribuenda sunt.

Jam morbi causae formationique, sicubi mitigior simpliciorque existat, animum vertimus; sequitur, ut causam naturamque signorum maligniorum, quae morbum hunc aliquando comitantur, explicare aggrediamur. Primum autem causas eorum remotiores investigare conabimur. Causae vero morborum remotae extra sensuum nostrorum perceptionem haud raro collocantur. Quotiescunque id accidit, analogia duce, insistendum, rationesque inde deducendae.

Hic, ne in errorem ducamur, multa cura opus est. Medico qui, in diversis aegrotis, eadem signa eundem morbum perpetuo comitari observaverit, quotiescunque signum aliquid novum in eodem morbo postea occurrerit, vel si morbi a forma consueta terminisve vulgaribus deflexerint symptomata, natura duce, excitatur curiositas. Tandem tamen, dum harum varietatum causas diligenter anquirit, eo ad postremum adductus est, ut suspicetur eas a diverso corporum
habitu,

habitu, contagione operante, procreat. Cum tamen advertit, habitus illos diversos morbo pariter proclives esse, fateatur necesse est, discrimina illa e quadam *occasionali* causa excitante generari. Cum vero proprietates ignorat, inde difficultas minime superanda objicitur. Attenta signorum observatio lucem aliquam tenebris hisce potest affundere. Animadvertis igitur, signa illa, eorumque indoles, progrediente morbo, symptomatibus indolique cujusdam alii morbi consimilia esse: His indiciis permotus, ratione duce, haud inepte colligit, signorum causam in utroque morbo eandem esse.

His itaque rite perpenfis, scriptorumque maxi-
mi nominis auctoritate innixus, inferre ducor,
morbillorum malignitatem oriri e conjuncta vi
causae propriae morbum excitantis, morborum-
que aliorum vulgatorum, qui tunc temporis
praevaleant, vel paulo antea graffati fuerint *.

Huic

* Ni me multum fallet, opinio haecce, aliqua ex parte, e sequentibus verbis ipsius Sydenhami corroborari videtur: “Sunt vero alii aliorum annorum morbi, qui, licet epidemicorum insigniantur nomine, enormes tamens sunt, et perquam *anomali*, utpote qui nulli se typo patiuntur astringi, et revera mali sunt moris, tum-

Huic opinioni, qua asseritur, plurium *actionem* una specifica contagione simul a corpore suscipi posse, a viro ingenioso Joan. Hunter contradicitur. Verba sua in medium proferre est operae pretium: "It appears to me, beyond a doubt, that no two actions can take place in the same constitution, nor in the same part, at one and the same time. No two different fevers can exist in the same constitution, nor two local diseases in the same part at the same time." Argumentis aliquot sententiam suam stabilire inde adductis, (quae hic loci citare abs re fuerit), ita pergit: "Let me illustrate this principle still farther, by one of many cases which have come under my observation. On Thursday, March 16. 1775, I inoculated a gentleman's child: It was observed, that I made pretty large punctures. On Sunday following,

" tum quoad incertam symptomatum varietatem, certissimamque dissimilitudinem, tum quoad methodum, qua se ipsi expediunt et amoliuntur. Haec tanta illorum disparitas exinde oritur, quod scilicet quaelibet constitutio morbos parit, a morbis ejusdem generis, qui alio tempore gravabantur, multum abducentes; quod non tantum in febribus locum habet, sed in plerisque aliis epidemicis." *De Morb. Epidem.* 42.

“ following, the 19th, he appeared to have received the infection; a small inflammation, or redness, appearing round each puncture, and a small tumor above the surface of the skin having taken place. On the 20th and 21st, the child was feverish; but I declared it was not the variolous fever, as the inflammation had not at all advanced since the 19th. On the 22d, a considerable eruption appeared, which was evidently the measles; the fores on the arms appeared to go back, being less inflamed. On the 23d, he was very full of the measles, the punctures on the arms being in the same state as on the preceding day. On the 25th, the measles began to disappear. On the 26th and 27th, the punctures began again to look a little red. On the 29th, the inflammation increased, and there was a little matter formed. On the 30th, he was seized with fever: The small-pox appeared at the regular time, went through its regular course, and terminated favourably *.” Id sibi judicium est. Artis tamen medicae annales, rem minime sententiae viri celeberrimi se consentaneam

* Treatise on Venereal Disease, introduction.

neam habere, plane coarguunt *. Verbum non amplius addam. Illuc, unde abii, redeo. Quod, si comparaveris signa, quae febri quam *synochum* nominamus, insunt, cum his quae illustrissimus Watson adeo praeclare depinxit, dum de morbi hujusce maligni natura differit, dubitare vix possumus, quin ex una eademque causa originem trahant. Hanc morbi speciem a genuina multum differre, inde patet, quod ratione longe diversa tractanda est ; quod postea fusius apparet, cum de curandi modo agendum. In casibus ab illust. Huxhamo relatis, invenimus suppurationes parotidarum morbum comitari, quae nunquam occurrunt, nisi in febris pestilentiaribus †. “ Thebesius physicus Tryptoviensis in “ Pomerania meminit, se morbillos observasse “ purpura et petechiis complicatos ‡.”

D

Maturiora

* Videas De Haen Rat. Medendi, p. 2. cap. 6. nec non Dissert. Inaug. Hist. Feb. Malig. Morbil. &c. apud Balding. Opuscul. vol. 4. ubi complures casus morbillorum invicem et variolarum conjunctorum enarrantur. Huic etiam annuere observationes cl. M'Bride, *Introd. to Theory and Practice of Physic*, p. 376.

† Loco citato. Lind on Fevers and Infection, p. 90.

‡ Baldingeri Opuscul. loco citato.

Maturiora summae debilitatis indicia, nempe die morbi secundo, sensorii functiones turbatae, deliquium animi, extremitatum frigiditas, palpitationes, &c. omnia demonstrant quam arcta affinitate haec morbi species cum febri *typho* conjungatur. Auctores medici morbi malignitatem peculiari aëris constitutioni solebant ascribere *; annon aliae contagionis inductionis opinio veritati multo propior videtur? Cum praeferunt symptomata illa certis temporibus non occurrunt, cum e coeli temperie maxime essent expectanda, cumque, e contrario, ea diversis anni tempestatibus oriri deprehenderis. Quod si auctores, cum historias symptomatum minus usitatorum nobis scriptis mandatas tradunt, diligentius simul notassent, quinam morbi, ea tempestate, maxime graffarentur, multo magis valerent opera sua ad alicujusvis horum morborum indolem investigandam †. Nemo scriptorum,

hac

* Sydenham, Huxham, Morton, &c. qui vestigiis ipsius Hippocratis institerunt.

† Clariss. Rosenstein refert, partem aegrotantium majorem, qui morbillis Vindobonae, anno 1734 graffantibus, laboraverunt, *gangraena* in faucibus correptam esse, et tertio vel quarto die, functam fato; *Diseases of Children*

hac in parte majore diligentia usus est, quam Huxhamus ille perspicacissimus. Ille etenim notat, febrem cum petechiis, mensibus Julio et Septembri, anno 1745, magnam hominum multitudinem extinxisse, tum etiam morbilli magna cum strage sunt graffati. Verba ejus sunt: “Plures adhuc febri putrida maligna laborant, cum petechiis, &c. morbilli epidemicci etiam inter adultos et plures jugulant, saepe more peripneumonico, saepe lenta hectica tabe, haud raro dysenteria cruenta, accedit; saepe numero enormis mucosa diarrhoea, nonnunquam accedunt dirissima oris ulcera,” &c.

An ‘dysenteria cruenta’ ad contagionem febris putridae, an ad dysenteriam idiopathicam, quae tunc temporis etiam vigebat, sit referenda, mihi quidem parum liquet: Sed e medicorum expertissimorum observationibus stabilire licet, causam morbos illos excitantem non semper fuisse diversam; adeo ut dejectiones cruentae saepius

pro

dren by Sparrman. Optandum est, memoriae proditum fuisse, an cynanche malignam simul graffatam. Casum mihi laculentum praebuit cl. Gregory, Professor noster ingeniosus, servi ejus, qui, dum morbillis detentus, usque omnia *typhi* signa edidit. En causa, tunc temporis grafabatur typhus apud milites in arce Edinburgena.

pro morbo idiopathicō haberentur, cum revera febrem pestilentialem indicaverant, quae simul cum priore saepenumero invalescit *. In morbo illo, de quo supra mentionem fecimus, multa signa malignitatis ei inesse viderimus; dysenteria haec prorsus lethalis erat, signumque quasi characteristicum in morbi historia evadebat. Diathesis putrida cito apparebat, ex halitu foetido, dejectionibusque cadaver olentibus. Si morbi hujuscē epidemicī ratio sit reddenda, eam a solutione superius exhibita deducendam existimo. Haec tamen, quantum scire nobis contigit, opinio auxilio alieno neutiquam suffulta est; namque alii cum morbo illo epidemicī simul, ut mea memoria est, non graffabantur †; sed, si rationes conjecturis dūt̄axat innixas admittere fas sit (quod in medicina saepius fieri necesse est ‡) eam causae causisve supra allatis libenter velim attribuere. Cum nulla coeli mutatio insignis

* Lind on Fevers and Infection passim, et alii.

† Memoratu tamen sit dignum, dysenteriam paulo post graffatam esse.

‡ “Quod si scientiam hanc non subjiciat evidens causa, multo minus eam posse subjicere quae in dubio est. Sed id pro causa apprehendi, quod contulisse plurimum videtur.” *Cels. Praefat.*

signis incidisset, morbusque nihilominus tanto-pere a forma, quam hactenus gesserat, deflexisset, faciemque adeo diversam a nota, sub eodem coelo, induisset; haec omnia, inquam, abunde declarant, causam quandam praevalidam, occasione oblatam, fontem et originem ejus extitisse. Quinetiam, signa ejus comparando cum iis quae febribus ejus regionis gravissimis adhaerent, abunde probatur, fontem illum nihil aliud esse, quam contagionem quae febrem putridam excitat.

Huic sententiae objici potest; Cur igitur haec eadem causa in aliis, forma sua propria, morbum non excitavit? Respondetur, Ignorantiam nostram ejus corporis habitus, qui maxime idoneus est ad vim contagionis suscipiendum, obstat, quo minus ejus rei causam liquido possimus explicare. E febribus quae in carceribus, nosocomiis, navibusque solent saevire, comper-tum est, materiam contagiosam ex effluviis cor-porum humanorum, etiam valetudine fatis pro-spera utentium, si in arctum compingantur, ge-neari posse: Quid igitur effici posse existimandum est, si jam morbo fuerint correpta? Suspi-cor igitur, vim effluviorum illorum, quamvis contagione fuerint repleta, solam et per se mor-

bo excitando parum valuisse; sed, cum causa morbi propria conjunctam, ad agendum fuisse excitatam. Morbi hujusce malignitatem, e *misérabilis* *humanorum* contagione nasci inde verisimile est, quod saepius in urbibus coarctatis, et praeципue in nosocomiis, generari solet, quibus in locis aër aliqua ex parte in arctum cogitur, ita ut cursu suo liberiore particulas noxi as auferre non possit, quae quidem ab aegrotis expirantur, quorum non pauci morbis variis, siisque malignioribus, laborarent *.

Has conjecturas de causa signorum maligniorum, quae morbo, de quo agitur, solent adesse, ausus sum proferre: Funestus ille impetus, quo quasi pestis + nonnunquam graffatur, medici operam videtur flagitare. Jam supereft ut ad alia paucula, quae, morbo progrediente, solent occurrere, advertamus. Phlogistica illa diathesis, uti jam observatum est, ex acrimonia in corpus inducta pendere videtur: Symptoma illud sene ab eo in morbi initio separari nequit, licet maxima debilitas simul adsit. Duos corporis habitus,

* De Haen Ratio Medendi, vol. i. p. 146.

+ Morton. Pyretol. pag. 25.

habitus, adeo sibi invicem contrarios, simul existere posse, paradoxae simile esse videtur. Hoc modo tamen illud, prima fronte, absurdum, explicari posse arbitramur. Genus nervosum et vasa fluida vehentia, legibus a se invicem diversis, detineri videtur; adeo ut quod in illo sedat, in hoc stimulat. Contagio in typhi initio hunc effectum manifeste profert. Contagionum, quae ab exanthematis gignuntur, videtur esse indoles, ut in genus vasorum vim suam exerant; cum, e contrario, typhi, in nervosum. Inde colligere licet, cur hi effectus simul corpori adsint. Attamen, si haecce rei solutio haud grata sit, supereft Pathologis explicanda.

Causa latet, res est notissima.

Debilitatis signa saepe non apparent, donec effectus propriae contagionis excitantis aliquot dies perduraverint; tum autem subito se ostendunt, morboque faciem undeque novam inducunt: Omnia signa, quae hactenus violentum corporis renisum indicaverant, jam amoventur; animi deliquium, extremorum rigor, et sphincterum relaxatio, vim vitae imminui satis indicant. Et quis ibit inficias, quin causam horum a primo morbi

morbi impetu egisse? Alia etiam res notatu digna est: Fluidorum putredo manifeſte adeſt, utique in promptu eſt notare; petechiis, dejectiōnibus frequentibus putridisque cruentibus, et ſtatū diſſoluto, in quo, ſanguis e quovis emunctoriorum ejectus, vel e vena miſſus, ſe manifeſtat. Quo pacto hoc ſit rite explicandum, me prorsus nescire libenter conſiteor. Dejectiones cruentae, cum eruptionis receſſione, conjuṇctione quadam inſigni, connexae fuere; hanc nunquam non ſequutae ſunt: Videtur autem inde generari, quod viſ arteriarum exhalentium ita imminuitur, ut materiae putridae abjicienda parum ſufficiat; unde, curſu ſanguinis ad intestina converſo, vafa, ultra tonum debitum diſtentā, dirumpuntur; materiaque, majorem in modum accumulata, vafa teneriora corroduntur; unde, iintestinis corroſis, ſequitur haemorrhagia. Materiam acrem iintestinis adeſſe, tormina tenefmusque fatis indicant.

P R O G N O S I S.

Sydenhamus ille fagacifſimus jam pridem obſervavit, morbillos malum eſſe naturae ſimpli-
cis

cis inflammatoriae, omnis periculi prorsus expers, si modo rite et cum cura tractarentur.

Licet morbus, signis anomalis comitantibus, frequenter occurrat, quae medico nonnihil molestiae afferant; cum tamen mali cujusdam vulgati jam praevalentis comites sint, ex indole hujus deducenda est prognosia. Nihil aliud, praeter morborum curationem, medici majus interest, quam prognosin bene considerata in declarare. Haec autem, in morbis plerisque experientia sola comparatur; oportet ergo medicum juvenem sententiam suam caute admodum et modeste indicare. Cum enim aegrotantis propinqui eam anxie explorant, et sagacitati ejus prorsus confidunt, si quando moriatur, eo valetudinis instauracionem augurante, aut, e contrario, si revalescat, eo fatum praenunciante, medico fides, faltem aliqua ex parte, derogabitur:

*Quod medicorum est,
Promittunt medici.*

In morbillis quidem malignioribus, felicem morbi exitum, vix unquam tuto pronunciaveris, mutationes adeo subitae sunt et inopinatae.

Quod si eruptio fuerit ocyus seriusve, periculum pariter timendum est. Si maculae repente evanescant, idque sine desquamatione accidat, pulsus depressionem, viriumque imminutionem imminere, haud frustra credideris, ea autem periculum nunquam non indicant.

Quod si oris lineamenta collabantur, delirium ve ingruat, aegrotus raro admodum valetudinem recipit. “ Malum dein quando aliae maculae virulentae non expertes, uti petechiae, purpura, vel etiam pustulae scorbuticae, complicantur, vel in fine cum vitae discrimine supervenerunt. Tuffis pertinax, cum diarrhoea et inquietudine magna, infaustum praesagire solent eventum. Neque boni ominis sunt sudores largi, praesertim in provectionibus *.” “ Diarrhoea, praesertim tormentosa, sive a medicamentis sive a refrigerio extremorum concitata, cum recessione horum exanthematum obveniens, plerumque quidem est lethalis †.”

CONSI-

* Hoffmann.

† Junckeri Med. Theor. Pract pag. 611.

CONSILIA MEDENDI.

Morbi curandi indicationes plerumque e proximae causae cognitione deducuntur. Quoties autem eam assequi non possumus, aut cum minus accurate dignoscitur, ad symptomata violentiora lenienda praxis nostra ut plurimum dirigitur.

Indicationes tamen ab his deductae plurima mala possunt afferre, nisi *juvantia* et *laudentia* rite perpenderis. Quod morbum, de quo dif-
ceptatur, attinet, quatuor curandi indicationes constituimus. 1mo, *Ut diathesis phlogistica amo-
veatur.* 2do, *Causas debilitatis tollere, vel effecti-
bus ejus occurrere.* 3to, *Fluidorum ad putredi-
nem proclivitati obviam ire, vel, si fieri potest, vim
ejus malignam arcere.* 4to, *Ut leniantur signa
catarrhalia inhaerentia.*

Consilio primo, 1mo, Phlebotomia; 2do, Ca-
thartica; 3to, Emetica; 4to, Refrigerantia, con-
veniunt.

Phlebotomia.

Phlebotomia.—Hoc remedium, cum perite adhibetur, imprimis efficax; si quis tamen temere et imperite usus fuerit, malum fit gravissimum. Illustris ille medicus, Mead, venaefectionem, hoc in morbo, quam efficacissimam duxit, eoque, impetu animi quasi impellente, procellit, ut Sydenhamum reprehenderit, quod remedium illud, usque ad ultimum morbi spatium, differret, cum iam signa catarrhalia et respirandi difficultas, regimine intense calido et alexipharmacis aucta, ingravescerent *. Nusquam alibi, fortasse, Anglus ille Hippocrates magis est laudandus, quam quod *telo*, ut ita dicam, *phlebotomico*, adeo caute usus fit. Eum tamen, remedium illud, cum signa poscerent, saepius in morbi initio usurpasse, e scriptis ipsius abunde constat. Animadvertebat profecto, morbum plerumque adeo mitem esse, ut phlebotomia non opus esset, eamque ipsam interdum noxiā esse †. Hoc alii scriptores suffragiis suis compobarunt, et, quod omni auctoritate longe superius, experientiam quotidianam veritati ejus annuere compertum est.

Quinimo,

* De Variolis et Morbillis, pag. 94.

† Sydenh. Op. 338.

Quinimo, egregium illum Mead reprehensione dignum esse videtur, eo quod remedio illo promiscue usus est. Culpa tamen ejus, si non dilui, saltem aliqua ex parte levari potest, verbis quidem auctoris, qui summos honores de literarum republica varie meruit, et cuius morbi hujuscce descriptio, supplementum pretiosissimum, ad ea quae Sydenhamus ibidem congesit, omni tempore habebitur. Quod si medicus ille, inquit, illam morbillorum speciem, de qua nunc agimus, vidisset, simulque attendisset, tussim et respirandi difficultatem advertisset, idque post ardorem febrilem remissum, eruptionisque discessum; quanquam neque venaefectio, neque ea repetita, morbo incipiente, fuerit omissa, neque ulla medicamenta calidiora, statu febrile durante, administrata. Porro, adjicit, observandum esse medicum illum de morbillis genuinis seu vulgaribus agere, eosque solos describere; an maligniores et putridos unquam viderit Mead, se affirmare non posse fatetur *.

In summa, quod phlebotomiam attinet, eam, in morbo genuino, ubi diathesis phlogistica adest, siquidem ea vehementior fuerit, semper plurimum prodesse fatis constat.

Remedium

* H. Watson in Med. Obs. and Inq. vol. 4. A. 11.

Remedium autem illud adhibendum judicaverim, simulatque morbus cooperit innotescere, cumque signa inflammatoria se indicaverint, quae, si non apparuerint, Sydenhamo auctore, abstinentum est. Meo quidem judicio, uti sentit cl. Cullen, haec curandi ratio potius differenda est usque ad majoris periculi tempora, quae videantur interdum sequutura *. Cum, ex epidemici natura, morbum malignorem futurum credibile est, siquidem signa inflammatoria, cum habitu plethorico multoque vigore conjungantur, sanguinis octo, vel decem uncias ab adulto, sine aliquo periculo, mittas; cavendum tamen, ne hasce quantitates superes; quod, si fiat, aegrotum viribus illis et vigore privabis, quae, forsitan ei, morbo progrediente, maximo futura essent praefidio. Quod si, respirandi difficultas sine habitu plethorico occurrerit, venaesectio minime adhibenda est, quippe malum illud existere potest; cum tamen diathesis phlogistica corpus leviter admodum adorta fuerit, neque ea, remedio illo adhibito, videtur sublevari †.

Quousque

* First Lines, DCXLV.

† Med. Observ. and Inquir. vol. iv. p. 147. In morbo illo a nobis supra prolato, hocce remedium, nisi aegrotus viribus

Quousque phlebotomia topica sit usurpanda, plane nescimus; credimus tamen capitis dolores faciemque rubore suffusam, aut hirudinibus aut cucurbitulis cruentis temporibus applicatis, sublevari posse.

Cathartica.—Haec remedia ad corporis vigorem diminuendam multum valent, praesertim quae generis fortioris sunt; tamen neutiquam commendaverim, quippe quae corpori stimulum aequo acriorem adjiciunt. Venaefectione adhibita, purgationes leniores usui sunt, eaque omissa, multum profundunt, ut quae irritationem illam, quae faecibus retentis generatur, auferunt; sales neutrales, crystalli tartari, tamarindorum decoctio, non modo huic rei apta sunt, verum etiam refrigerantium vice funguntur *.

Emetica etiam huic morbo leniendo multum profundunt, testante Hoffmanno. Materiam irritantem e viis primis ejiciunt; sed fortasse plurimum juvant, spasmus in superficie vincendo, ramulisque

viribus pollente, funestum evadere compertum est: Nam debilitas summa et alia exitiosa symptomata continuo insequebantur.

* Observare haud alienum videtur, in specie morbi maligna, catharticis vix aut ne vix quidem utendum, imo vero, experientia duce, mitissimis.

mulisque exhalentibus exitum patefaciendo, quo
materiam emittant. Tartarus emeticus, exiguis
portionibus haustus, ad omnes hos usus appri-
me comparatus est.

Refrigerantia hoc in morbo tractando recte
possunt adhiberi. Nihil majorem refrigeratio-
nis vim, teste Alexandro medico ingeniofo, a
multis periculis in se institutis, nitro videtur
continere. Quod si majoribus portionibus
haustum fuerit, maximum inde malum potest
exoriri: Hujus rei exemplum, de tribus Serenif-
fimi Ducis Saxoniae filiis, ab Hoffmanno memo-
riae proditum est: “Inde retardabatur,” in-
quit, “macularum eruptio, respiratio fiebat an-
“gusta et difficilis, tussis continua sine screatu,
“accedebat asthma intensem, et, intra septem
“tres dies, pueri occumbabant, cum ingenti
“parentum luctu.” Veruntamen, nitrum ab
uno ad tria grana, in pueris, et in adultis, a
quinque usque ad decem, administratum, tertia
quaque hora, *eruptione jam praeterita*, multum
adjuvare potest, nempe, fitim, anxietatem circa
praecordia, &c. removendo.

Cum furit atque artus depascitur arida febris;
Profluit incensos aestus avertere. —

Potionem

Potionem refrigerantem habeas, eamque praestantissimam, quae, utique e limonum succo, aqua et faccharo temperato, atque inde palato gratissimo facto, conficitur. *Frigus*, ut quod validissime refrigerat, hic, ut remedium multae virtutis videtur indicari; sed, cum notum sit, frigus perspirationem cuticularem suppressione; cumque, ex ea suppressione pulmones plerumque affici observare est; et cum signa catarrhalia adjuncta, hoc in morbo, eruptione evanescente, magis ingravescant, quae quidem frigore indui cognitum est, illud (frigus) minime admitti posse existimamus. Corpus tamen temperie calidiore fovendum neutiquam puto; id enim ad putredinem viam sterneret.

Consilium secundum congruitur, *1mo*, Tonicis. *2do*, Stimulantibus. Horum efficacissima sunt cortex Peruvianus, et vinum. *Cortex*, quoties magna adeat debilitas, neque signa catarrhalia vehementius urgent, summa cum utilitate administratur. Quod si, e natura medicinae hujus corrugante, suspicio sit, signa illa (catarrhalia) auctum iri, usum ejus differre satius erat, donec alia remedia adhibita fuerint, quae postea monstrabimus.

Vinum, ad vim vitae sustinendum, remedium est potissimum. Ad malignam morbi hujusc speciem maximo est usui, idque saepissime, primis ejus temporibus, semper in posterioribus. Cum effectus ejus, corticis Peruv. effectibus similes sint, eadem cautio est adhibenda. Ubi que tamen, eo sine mora utendum est, quotiescunque extremorum frigiditas animique deliquium supervenerint. In hoc morbo, si eruptio citius evanescat, sine hujus remedii propinacione, mors confessim ingrueret. Hoffmannus hic obseruat, “Quo languidiores sunt in exanthematis vires, eo plus semper metuenda retrocessio materiae exanthematicae, qua vitae nihil est infensius.”

Indicatio tertia peragi potest, *1mo*, Putredinis causas diligenter evitando. *2do*, Vasorum tonum sustinendo. *3tio*, Materiam corporis putrefactem corrigendo. Ut prima pars hujus indicationis rite peragitur, magnopere cendum est, ne *effluvia* ex ipso aegroto cumulentur, in materiaque omnis excrementitia, quam dicunt, quam celerrime amovenda. Imprimis, *aer* purus frequenter admittendus est, ita tamen ne frigus aegroto condensetur. *2do et 3tio*, Haec rectissime absolvuntur; *a.* Tonicis; *b.* Stimulantibus;

tibus; c. Antisepticis. *Tonicis et stimulantibus.* Corticem vinumque eorum efficacissima supra obseratum est, ibidemque, eorum usui aliquid ambigui inesse. Medicus ille sagacissimus Watson monet, corticem, quamvis corporis statum putrescentem debilitatemque sublevaret, tamen respirandi difficultati nonnihil adjicere *. Inde, diathesin phlogistica corpori inesse, haud abs re oriretur suspicio: Nos tamen signum illud, *spasmati* extremis bronchiarum, et pulmonum vasis, inhaerenti, libentius attribuerimus. Hoc autem fit e sympathia, quam inter organum illud cutemque intercedere, jam obseratum est. Spasmus igitur, in superficie laxandum recte omnino videtur indicari †. Relaxatione jam peracta,

* “ Under these circumstances, differit, radix serpentariae virg. was generally substituted; but its effects were far less beneficial than it was imagined those of the cortex would have been under similar circumstances, had not its effects upon respiration prevented its being administered.” Apud nos sine hacce molestia usurpatus est cortex.

† Ex his, serpentariae effectus rationem reddere possumus. Percognitum est, hocce medicamentum vi sudorifica aequa ac stimulante, praeditum esse. Ita, sudorem eliciendo, superatus est spasmus, et inde, amota respirandi difficultate, vi stimulante multum prodest.

peracta, cortice adhibito, ne recurrat, cavebitur. Spasmus balneo tepido et pediluvio potest resolvi; efficacius autem emplastris vesicatoriis pectori et inter scapulas applicatis. Addico tamen priora caute recurrendum, quippe quae multum debilitatis afferant. Cortex ruber, cuius vis, pro magnitudine, major est, satius videtur adhibendus. Is vel in pulvere, vel decoctus, ut licet, prout aegroti stomachus postulat. Vinum largius hauriendum: Vinum Lusitanum rubrum hic magnopere laudatum, cum propter vim stimulantem, tum propter vim antisepticam; experientia tamen magistra, Madeirense anteponitur; praefertim in plagis calidioribus. Quoties diarrhoea morbo colliquativa adfuerit, vinum rubrum, propter vim astringentem, debet anteferri.

Antisepticis.—Utrum medicamenta illa ut tonica et stimulantia primitus agere possint, non dijudicavero; meo quidem judicio, cortex, vinum, camphora, acidumque vitriolicum et vegetabile, aliis praferenda sunt. Quod si defecções cruentae crebrius aegrotum torqueant, viresque imminuant, opium aut ore haustum, aut in decoctione corticis Peruviani, vel gummi kino, vel succi Japonici solutum, et in ano injectum,

jectum, tenesmos, &c. lenire usu compertum est. Subucula lanea, ad intestinorum irritationem tollendum, plurimum conducet. Observandum est, imprimis, quod toto morbi decursu, aegrotus fructibus, oleribus, herbisque vivat, peropus est. Quae quidem regula, nisi morbus omnino lenis fuerit, ad amissim parienda est. Viribus autem prorsus exhaustis, aut nihil, aut parum, jus carnium levioris generis nocebit. Hic saepenumero accedit, ut aegrotus nihil quod haustum fuerit potest retinere, tunc ad clysmata nutrientia recurrentum.

Jam de quarta atque ultima curandi indicatione agendum est: Nempe, *qua ratione signa catarrhalia sunt lenienda*. Ubi valet diathesis phlogistica aliquanto violentius, omnia remedia illa, quae ad eam leniendam commendata sunt, recte adhiberi posse, in promptu est observare. Cum tamen signa catarrhalia saepe ex irritatione locali pendent, ea hoc modo tractanda esse existimamus: *1mo*, Demulcentibus. *2do*, Opiatis. *3to*, Vim morbi ad superficiem trahendo. *4to*, Vesicatoriis. *Demulcentia* nihil aliud efficere videntur, quam quod fauces permulceant. *Glycyrrhizae succus*, gum. Arabicum, et similia, convenient. Opium, quoties diathesis phlogistica

tica levior est, ad tussim levandam, spasmumque in superficie laxandum, plurimum confert: In infantibus praesertim, admodum utile est. Morbi vim ad superficiem, diaphoreticis mitioribus adhibitis, recte possimus elicere. Sudorem, medicamentis calidioribus minime excutendum, ut Sydenhamus aliique magna cum cura docent. Porro, modicae et repetitae doses vini antimonialis, cum opiatis adhibitae, admodum salutares sunt. *Vesicatoria*, si tussis valde molesta sit, multum profunt, praesertim in infantibus, quibus venaefectionis vice funguntur.

Quaedam inter morbum discedendum observanda.

“ Ad pertinacem tussim vero relictam,” inquit cl. Vogel, de hocce morbo tractans, “ non aliud medicamentum efficacius est, quam sulphur antimonii auratum; quod bis vei ter, interjecto aliquot dierum intervallo, infantibus a grano uno ad tria, cum duplo facchari vel magnesiae albae, exhibetur; et decoctum rad. Chineae, aut furfurum triticeorum melle edulcatum. Sin tussis spastica, L. L. in auxiliu simul vocari debet *.”

Raucedo,

* Praelect. pag. 98.

Raucedo, quae diu nonnunquam persistit, cortici Peruviano cedit, ut nos certiores fecerunt auctores *. Diarrhoea, quae morbillos excipit, teste Sydenhamo, venaefectione sanatur †. "Si, " post morbillorum discessum, febris, respirandi " difficultas, et alia symptomata peripneumoniam mentientia, supervenerint, fanguis libera- " liter extrahendus e brachio, semel, bis, vel " ter, prout opus fuerit, convenienti spatio in- " terposito inter singulos venaefectiones ‡." Indusio laneo, tres quatuorve hebdomadas post eruptionis discessum, vestiendus est aeger, et ca- vendum ne citius foras eat. Sin, his non obstantibus, omnia in pejus ruerent, et phthisis aegrum adoriretur, brevi, petendum est coelum

*Ver ubi longum, tepidasque praebet
Jupiter brumas:*

Sed haec hactenus: De malis morbum sequentibus curandis, non est meum aliquid in medium adferre; alibi petenda est eorum medendi

* Cl. Whytt Edin. Physic. and Liter. Ess. vol. 3.

† Oper. pag. 589. Observandum tamen, Sydenhamum de specie morbi benigna monere.

‡ Sydenham, pag. 589.

di ratio. Attamen, observatu est dignum, pro-
grediente morbo, remediis cautelisque jam pro-
latis rite adhibitis, omnino plurimis horum ef-
fectuum praevenire, vel multum levare poſſu-
mus.

Hactenus de morbi hujusce natura et cura-
tione fententiam meam, quam breviflme potui,
exposui. De priore quidem me fere nihil praet-
er conjecturas in medium afferre potuisse, liben-
ter confiteor: Quod posterius attinet, ei, to-
tum tamen verbis Baglivii, medici illius sagaci-
fimi, licet absolvere: “ Sicuti juris peritis ex
“ facto jus oritur, ita nobis a recta morbi cog-
“ nitione universa curationum argumenta ma-
“ nifestantur.”

Jamque fastigium attigi, prius, mihi ridet
occasio, quam finem faciam, Praeceptor mihi
jure dignissimo, claris. HOPE, cui, benignitate
summa moribusque urbanissimis, omnes sibi ob-
stringendi nunquam defuit studium, nec frustra,
ob

ob officia in me amicissima, effuse gratari. Et
quanquam grates persolvere dignas non opis est
nostrae, devincti tamen animi, vir candide, ac-
cipias vota:

*Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt;
Quae me cunque vocant terrae.*

F I N I S.

СИЛЯНІОВІ

ІІІ. Акітъ що въ землю си въ землю
Си въ землю въ землю въ землю въ землю
Си въ землю въ землю въ землю въ землю
Си въ землю въ землю въ землю въ землю

Си въ землю въ землю въ землю въ землю
Си въ землю въ землю въ землю въ землю

ЗІНІТ

С О Р Р И Г Е Н Д А.

Pag. I. lin. ult. *pro discrimina lege* *discrimina*.

15. 19. *pro fallit lege* *fallit*.

